

ANTONIN ARTAUD- kiáltvány/1930/

A művészetek korunkban egytől egyig hitelüket veszítik, és ez alól a színház sem kivétel (...) Naponta visznek színre darabokat, ám ezekben az előadásokban hiába is keresnénk olyasmit, ami a Színház fogalmával összeegyeztethető volna (...) Hogyan válhat minden egyes előadás eseménnyé? Ez a feladat, amit meg kell oldanunk.

A hamis díszlet és jelmez, az üres ágálás sohasem lesz képes pótolni azt a valóságot, amelyre várunk. Pedig csakis ennek van értelme: hogy valóságot hozzunk létre, és egy sohasem látott világ törjön be a színpadra. Szorongás, büntudat, diadalérzés, kielégülés-ilyesfajta lelkiállapotban kell majd a nézőnek kilépnie tőlünk. Megrázza és felkavarja az előadás belső dinamikája, mert egész életének szorongásaira, aggodalmaira ismer benne (...) Minden egyes előadáson húsba vágó játéknak kell folynia, és minden erőfeszítésünknek egyedül ez az értelme. Nem a nézők gondolataihoz vagy értelméhez, nem az érzékeikhez, hanem teljes létükhöz szólunk. Az övékhöz és a magunkéhoz. Az életünket játsszuk el a színpadon (...) A néző, aki eljön hozzánk, tudja, hogy valóságos műtétnek veti alá magát, s ebben a műtétben korántsem csak a gondolkodása, hanem az érzéke a tét. Nem úgy fog kilépni, ahogy belépett.

Zűrzavaros korunkban burjánzik az istenkáromlás, korlátlan árulás villódzik mindenfelé, és minden jel arra vall, hogy a művészet és az erkölcs értékei egytől egyig semmivé mállanak, elnyeli őket egy szakadék (...) Nem hisszük, már nem hisszük, hogy van a világon olyasmi, ami színháznak volna nevezhető. El sem tudjuk képzelni, mit jelöl ma ez a szó (...) Minden erőnkkel azon vagyunk, hogy bizonyos titkokat kihantoljunk a földből. Fel akarjuk tárni azt a sokfajta vágyat, álmodozást, csalóka ködképet és hiedelmet, amelyből a tökéletesen hitelét veszített és minden jel szerint merő gúnyból színháznak nevezett család hazugság létrejött.

A színházzal nem az a célunk, hogy darabokat adjunk elő, hanem hogy kivetítsük az anyagi valóságba mindazt, ami a szellem eldugott, sötét zugaiban rejtőzik. Szakítani akarunk azzal, ami eddig történt, amire a színház eddig korlátozódott. Elpusztíthatatlan, kétségbevonhatatlan képeket akarunk a néző szeme elé tárni. Minden egyes mozdulatban benne lesz az élet végzetszerűsége, benne lesznek álmaink titokzatos találkozásai.

Elképzelésünk szerint a színház vérbeli mágikus művelet. Nem a szemhez szól, nem is a lélek közvetlen rezdüléseire, olyasfajta *lélektani* megrendülést akarunk kiváltani, amely a szív legtitkosabb mozgatórugóit mezteleníti le. Eszünkbe sincs azt képzelni, hogy az élet önmagában bemutatható- véleményünk szerint ezzel próbálkozni sem érdemes.

Nem befejezettnek és szentnek számító szövegekhez kell fordulnunk, hanem éppen az a feladat, hogy a színház ne legyen a szövegnek alárendelve, hogy visszataláljunk egy olyan egyedülálló nyelvhez, amely félúton van a gesztus és gondolat között. Ez egy színházi nyelv, amely az emberi érzékenységhez fordul, hogy felhevítse, görcsbe rándítsa, elbűvölje, felkavarja.

A színház csak akkor válhat ismét önmagává, ha hiteles álmok csapódnak ki benne, és a néző bűnös hajlamai, erotikus rögeszméi, vadsága, lidércnyomásai, sőt kannibalizmusa is szabadon felfakadhat. A színház azért éppoly vérengző és embertelen, akár az álom, hogy világossá tegye és mindörökre belénk vesse egy kiirthatatlan és állandó, görcsös konfliktus tudatát, amelyben az élet percenként erőszakosan megszakad, s amelyben az egész teremtés toporzékol, amiért befejezett lények vagyunk, hogy konkrét és időszerű formába öntse és állandósítsa bizonyos mesék metafizikai gondolatait.